

Holistisk vetenskapspark

Abstrakt

Denna studie analyserar hur samverkansmodellen Holistic Association Social Science Park kan utvecklas. Föreliggande arbete bygger på Staden Vi Vill Ha:s arbete med samverkansmodellen med dess sammanställning av aktuella organisationer för samverkan, behovet av tvärvetenskaplig kunskapsutveckling och förslag till struktur. Idén utgår från intentionen att inkludera medborgarna i samhällsutvecklande verksamheter. Genom samverkan klargörs vilka plattformar som kan förverkligas. Göteborgsexempel där helhetstänkande, medborgarkraft, knutpunkter och nätverk påverkade utvecklingen utgör grunden och det empiriska materialet av studien. Resultatet visar behovet av såväl helhetssyn som mångfald. Fysiska mötesplatser behövs för tillvaratagande av medborgarnas kunskaper.

1.1 Inledning

Holistic Association Social Science Park (HASSP)

HASSP är ett begrepp som tillkom av Staden Vi Vill Ha inför valet 2014 i Göteborg. Göteborgs Stads översiktsplan (Medborgarkraften, 2023) har successivt utvecklats till att omfatta tre aspekter: ekologiskt, socialt och ekonomiskt samt de befintliga vetenskapsparkerna i Göteborg där marknaden, akademien och det offentliga samverkar. Vissa delar saknas, som kulturen och civilsamhället där såväl ungdom som pensionärer är viktiga att få inkluderade för att få holistiska effekter. Därför tillkom begreppet HASSP, som kittet som fångar upp det som saknas och får slutna organisationer, så kallade *stuprörsorganisationer* att verka som en större helhet och kunna få relevanta konsekvensanalyser. Målet är att i ett första steg förverkliga en pilot, en vägledande studie, med lokaler för HASSP inom Göteborg, som kan skalas upp till ett nätverk omfattande hela Västra Götalandsregionen. Därefter avses ytterligare uppskalningar att ske.

Staden Vi Vill Ha (SVVH) anser att målet med HASSP-konceptet är att:

1. Ge medborgarna inflytande i samhällsplaneringen.
2. Vara tydligt för att kunna se sammanhang, helhetslösningar samt dess konsekvenser.
3. Fungera som katalysator för bindning, överbyggnad och länkning av organisationer.

HASSP kräver fysiska mötesplatser som inrymmer anpassade lokaler för att kunna fungera som verktyg för intressenterna. Genom platsidentifikation kan lämpliga platser för dylika lokaliseras och utvecklas till att ingå i ett fysiskt HASSP-nätverk. De fysiska mötena har stor betydelse och mötesplatserna vitaliserar städerna. Ingående i HASSP, är fysiska mötesplatser som behandlar samhällsutvecklingsfrågor. För att bli effektiva krävs att dessa ingår i ett nätverk. Varje plats har sina förutsättningar för att fungera som knutpunkt i ett nätverk. Dessa knutpunkter benämns som noder eller hubbar beroende på dess nätverksposition. HASSP:s verksamheter är att pussla ihop delarna *stuprörsorganisationerna* och *mellanrummen*, det vill säga det som skiljer dem åt till en helhet. Liksom en hopsättningsfabrik för bilar där underleverantörerna är *stuprörsorganisationer*. HASSP tillverkar socialt kapital men även det som saknas inom teknikparkerna. Den i Göteborg blir en pilot som avses bli uppskalningsbar och ingå i ett nätverk.

Bakgrund

Ett göteborgsexempel är räddningen av Vasastaden från rivningar där Projekt Stenstaden 1984 med pilotkvarteret Granen fungerade som plattform eller knutpunkt i ett nätverk. Myndigheterna, hyresgäster, privata fastighetsägare, Arkitektförbundet, Trygghetsrådet, press och radio med flera medverkade. Kvarteret Granen fungerade som plattform eller knutpunkt i ett nätverk, varje kvarter, 12st, som nod i nätverket, varje fastighet som organisation och varje boende som medlem. Projektet redovisas under www.medborgarkraften.com ”*Projekt Stenstaden Minnen 2016*” (Person, 2016) och utgör vår fallstudie.

Erfarenheterna ledde till forskningsprojekt som bidrog till införandet av den sociala sektorn i översiktsplanen 1999 (Medborgarkraften, 2023). 1998 startade kommunen den första referensgruppen för föreningar som blev nätverket Medborgarkraften i Älvsborg, som under ett år verkade med *mötesplats Långedrag* som plattform med ca 200 aktiva inom 8 stadsdelsområden. Processen redovisas detaljerat på Medborgarkraftens hemsida (Medborgarkraften, 2023). Nätverket Medborgarkraften, fortlever som ett nätverk och redovisar på sin hemsida ”*Den goda staden*” och dess plattformar samt bakgrunden till HASSP (HASSP-gruppen, 2007, 2023).

Ett förslag till Göteborgs 400-årsjubileum om en social science park inlämnades av Arne Person som privatperson. ”*1680 idéer om Göteborgs 400-årsjubileum.*” 2012 (Göteborgs Stad, 2012). Förslaget kom år 2015 med i den av föreningen Staden Vi Vill Ha (SVVH) initierade *Förslag från Göteborgs första Medborgaragenda*. Social Resursförvaltning utförde en förstudie, som presenterades och debatterades i Almedalen inför valet år 2018 (Göteborgs Stad, 2017). Två miljoner kr avsattes för att utveckla den. Valet 2018 stälpte dessa planer.

SVVH

Ur Majorna ekologisk stadsdel och Medborgarkraften uppstod föreningen Staden Vi Vill Ha (SVVH) Föreningen har sedan starten en avsiktsförklaring, att med stöd av nya kunskaper och verktyg få den stad vi vill ha. Genom att verka för en ny samarbetsform med fokus på samverkan, nytänkande och helheten där allt inkluderas som kulturen och civilsamhället m. m. ska detta uppnås med hjälp av HASSP.

År 2014 arrangerade SVVH en medborgarstämma. 9 förslag lyftes till en medborgaragenda. Ett av dem var SVVH:s förslag ”holistisk Social Science Park”. Agendan överlämnades till kommunfullmäktiges samtliga ledamöter. SVVH deltog 2015 i Vetenskapsfestivalen med en karta över Frihamnen och älven där allmänheten byggde modeller och HASSP-idén kunde visas. På hemsidan www.medborgarkraften.com redovisas resultatet av workshopen. SVVH fick tidigt två självstyrande arbetsgrupper, HASSP-gruppen och Nätverket NPF-Ninjas där NPF står för Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Detta har en Facebookgrupp med specialitet NPF-frågor. Den vill uppnå en ny dialogtyp i Göteborg. Visionen är ett flödesrum, ett demokratirum, där syftet är gemensamt lärande i ett lärandelabb. För att uppnå detta behövs det mobilisering av medborgarna (Göteborgs Stad, 2017, Medborgarkraften 2023, NPF-Ninjas, 2023, Staden Vi Vill Ha, 2023).

1.2 Holistic Association Social Science Park (HASSP)

HASSP i Göteborg önskar bli en pilot för uppskalning till nätverk. HASSP-strukturen, avses innehålla olika typer av intressenter. Helhetssynen innebär att HASSP kan komma att leverera bland annat såväl bättre konsekvensanalyser som nya samhällsutvecklande verksamheter. Utvecklingsprocessens nästa steg är att under 2024 söka bilda en interimsstyrelse för samverkansmodellen för plattformskooperativ.

Vår idé utgår från intentionen att söka inkludera medborgarna i samhällsutvecklingen, men också att komplettera redan befintliga vetenskapsparkar i Göteborg (Lindholmen Science Park, 2023) med det som saknas för att få en helhetssyn och ett större medborgarinflytande i de befintliga vetenskapsparkerna. Målet med en vetenskapspark är att skapa nya företag och jobb.

Ett göteborgsexempel är räddningen av Vasastaden från rivningar där pilotkvarteret Granen, kom att fungera som plattform. Dessutom tillkom nätverket Medborgarkraften i Älvsborg. Dessa erfarenheter kan vara till nytta när det undersökes hur HASSP kan utvecklas.

Det problematiska dagsläget för Göteborg med stort utanförskap stärker insikten att HASSP är pusselbiten som saknas i dagens vetenskapsparkar i Göteborg. Målet med vetenskapsparkar är att skapa nya företag och jobb. De har hittills varit teknikinriktade. Ett område avsett för kluster av företag, ofta högteknologiska företag i samverkan med universitet eller teknisk högskola. Business Region Göteborg (BRG) är delägare i dessa. (Business Region Göteborg 2020). En förstudie för en social science Park är framtagen av kommunen och 2 miljoner var avsatt för att utveckla den. SVVH avser att föreslå BRG att även bli delägare i HASSP och ingå i interimsstyrelsen. BRG har då möjlighet, att stödja HASSP på lika sätt som till de tre befintliga vetenskapsparkerna. För att nå dit krävs vidsynthet.

SVVH:s avsikt är att lägga lika vikt vid mellanrummen som organisationerna i sig. Det vill säga att genom bindning, överbyggning och länkning uppnå samverkan och ökad kunskapsutveckling. Mellanrummen blir som ett sammanbindande kitt ingående i HASSP. Som en sammansättningsfabrik, vilken importerar komponenter och därefter exporterar den monterade produkten.

Mobilisering för att implementera HASSP

Genom att tillvarata det sociala kapitalet kan nya välfärdstjänster skapas. Nya tjänster kan till exempel anslutas till bostaden och främja olika livsstilar. Den holistiska inriktningen innebär att i princip allt som är relevant kan utvecklas och även komplexa problem kan lösas. Genom samverkan med de tekniska vetenskapsparkerna inkluderas även deras förmågor. Delningstjänster kan utvecklas. Med dagens digitala verktyg är det således möjligt att få effektiva lösningar på olika problem. AI, digitala tvillingar och visualiseringar utvecklas snabbt och kan komma att underlätta för HASSP att utvecklas, genom att till sitt flödesrum (figur 2) som plattform binda ihop, överbygga och länka. Flödesrummet får en spindelroll i samhällsutvecklingen.

För positionering av intressenter och hantering av flöden till och från Flödesrummet finns det ett behov av strukturering. Figur 1 - 3 visar ett tänkt Göteborgsnätverk med ett centralt flödesrum. Detta skapar socialt kapital till gagn för samhällsutvecklingen. Flödesrummet kan ses som ett fysiskt och digitalt verktyg som kan skapas på den plats som då har behov av det. En skola, en arbetsplats, ett bostadsområde eller en förening.

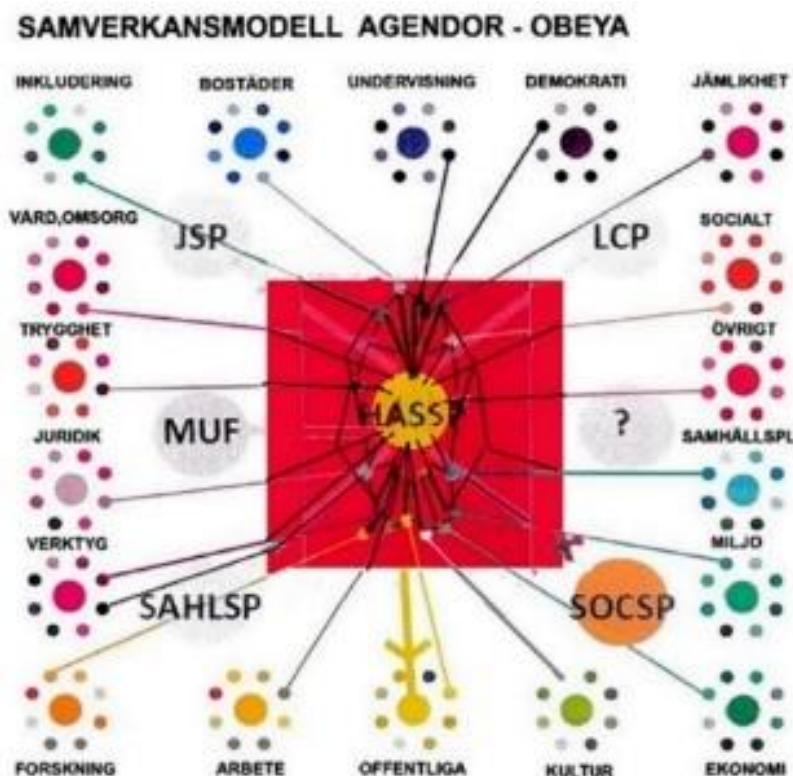
Det är väsentligt att i intressentsamverkan skapa studieprojekt för studenter inom Chalmers och Göteborgs Universitet med tanke på innovationen HASSP. Det vill säga att få studenterna tidigt initierade i aktuella problem. Detta kan handla om tekniker, systemlösningar och digitala plattformar. Flera fakulteter inom GU och Chalmers bör kunna bli engagerade för utvecklingsprojekt. Det gäller också att skapa kompetens och rätt uppsättning verktyg för att fläta ihop stuprörsorganisationer. Detta anser vi kan leda till nya typer av plattformar. Där organisationers intressen överensstämmer, skapas plattformar för lösningar

1.3 HASSP-Nätverkets uppbyggnad

En struktur valdes av HASSP-gruppen, som klarar bindning, överbryggnad och länkning som krävs för den tvärvetenskapliga inriktningen för att få stuprörsorganisationer att samverka.

Figur 1, bygger på inkluderade organisationer och deras underavdelningar inom Göteborg uppskalningsbart till att gälla hela Västra Götalandsregionen med *Flödesrummet* i mitten som utgör kärnan. Befintliga vetenskapsparker ingår liksom kulturen och civilsamhället.

Figur 1. Omkretsen av alla medverkande organisationer

Figur 2. redovisar huvuddraget i hur Flödesrummet planeras för att bli effektivt. Förebild är nätverksbilder samt NPF-Ninjas framtagna förslag till ett så kallat demokratirum/flödesrum för problemlösning som kan bli kärnlokalen i framtida HASSP-noder och hubbar. (NPF Ninjas, 2023).

Figur 2. Flödesrummet

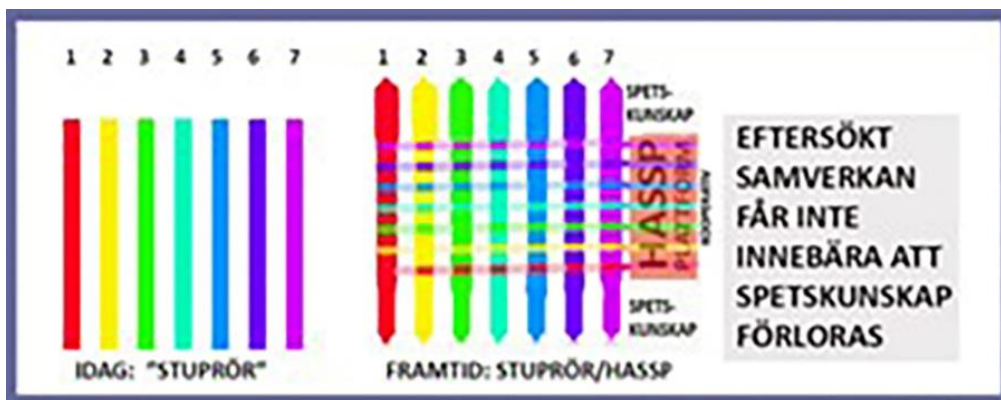
I praktiken innebär det att personer med olika kompetens och synsätt tidigt i arbetsprocessen samlas i ett rum för att tillsammans ta fram lösningar och idéer. Cynefin tillämpas som betyder "hemvist". Tanken är att man ska förstå var ett problem hör hemma. Man skiljer på enkelt, komplicerat, komplext och kaotiskt. Likaså tillämpas agilt arbetssätt det vill säga snabbriktigt eller smidigt, i motsats till stelt (Stardust 2023, 2023).

SVVH och Flödesrummet

Lean-metoden har inspirerat SVVH. Den är en arbetsmetod för verksamheter för att underlätta arbetsflödet och göra information synlig så att alla engagerade kan ta del av den snabbt. Principen bygger på att företag får större lönsamhet, bättre beslutsfattande och ökat samarbete. Fondväggen upptar en kanbantavla med fält för "Att göra", "Pågående" och "Klart" är ett sätt att börja visualisera arbete. KANBAN = "visuell signal" (Asana, 2023). SVVH ser Flödesrummet som ett fysiskt och digitalt verktyg som kan skapas på den plats som just då har behov av det. En skola, en arbetsplats, ett bostadsområde eller en förening. Flödesrummets viktigaste uppgift är att hålla ihop arbetsprocessen och vägleda arbetet så att framåtrörelse skapas i strukturerad form. Det kan ses som hjärnan i ett system, som ett förbättringsverktyg för laganda på administrativ nivå. Med digitala verktyg kan digitala tvillingar (digitala avbildningar) inom alla tänkbara områden förverkligas och fungera för medlemmarna. Flödesrummet kan ses som HASSP-nodens plattform (Medborgarkraften, 2010, 2018).

Samverkan mellan stuprör

Figur 3. HASSP-Intentioner från stuprör till plattformskooperativ

Figur 3 utgör ett förslag till lösning att utveckla en modell som bygger på tvärvetenskaplig kunskap. Denna kan ha en informationsbärande uppgift att utföra mellan olika stuprörsorganisationer (likt kroppens kommunicerande nervsystem).

SVVH ser det som viktigt att samverkan inte förorsakar att spetskunskapen går förlorad genom konsensuslösningar utan snarare stärks genom den tvärvetenskapliga samverkan som ska resultera i holistiska effekter.

1.4 Slutsatser

Det behövs kunskapsutveckling i olika former för nätverkande och samverkan. Ett ökat behov av såväl anpassade mötesplatser som lokaler för samverkansforum för utveckling av HASSP är nödvändiga, visar studien. Vår studie visar att dagens organisationer inte är strukturerade för att utföra omvärldsanalyser utan fokuserar på sitt. För att åstadkomma önskvärd samverkan måste därför initiativet och utvecklingen ske från specialistorganisationer som fungerar som katalysatorer för samverkan och har en helhetssyn som möjliggör utförande av komplicerade konsekvensanalyser. HASSP ser vi som en lösning på dagens problem, som dessutom är uppskalningsbar. En fördel med denna lösning är att medborgarna mobiliseras och blir delaktiga i samhällsutvecklingen på ett djupare plan än idag. Det är till exempel väsentligt att få studenter tidigt initierade i aktuella problem. Det är även viktigt att påverka forskarna till att bli mer vidsynta och måna om att informera civilsamhället. Den artificiella intelligensen öppnar nya vägar för samarbeten och möjligheter att behandla stora datamängder vilket kan underlätta arbetet för HASSP-plattformen. Med hjälp av digitala tvillingar kan olika scenarier konsekvensstuderas och komma deltagande organisationer till gagn. Nya stimulerande arbeten ersätter automatiserade monotona och icke kreativa.

Arne Person Arkitekt SAR/MSA. Anställning på tre stora Göteborgsarkitektkontor. Egen verksamhet under 10 år. Startade och drev projekt Stenstaden, som räddade Vasastaden från rivningar. Deltog i en forskningsstudie om förnyelsen av de storskaliga bostadsområdena i Göteborg. Deltog i en färgsättningstävling inför VM i Friidrott i Göteborg som resulterade i många priser och uppdrag. Skapade begreppet Processkonst definierat, som en konstform där verkets budskap förverkligas i en process under medverkan av uttolkare. Detta ledde fram till skapandet av nätverket Medborgarkraften och engagemang i Staden Vi Vill Ha med arbetsgrupperna HASSP-gruppen och NPF-Ninjas i Göteborg. **Göteborg 2024**